

7/18366
GK 111

T.C.
ÇALIŞMA ve SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :B.13.0.SGB.0.00.00.00/610/1116
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7/18366)

25/04/2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 22.02.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-29244 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Selçuk AYHAN'a ait 7/18366 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır. Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

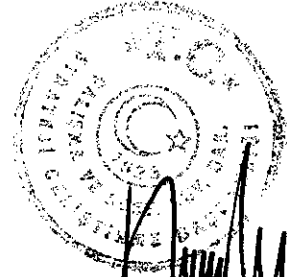
EK :
Yazı

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.

26-04-2011

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.

26-04-2011

Hidayet KARANFİL
Daire Başkanı

Not: Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince elektronik imza ile imzalanmıştır.

İZMİR MİLLETVEKİLİ SELÇUK AYHAN'IN 7/18366 ESAS NO'LU YAZILI SORU
ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

4857 sayılı İş Kanununun 5763 sayılı Kanunla değişik 78 inci maddesi gereğince işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına uygunluğu yönünden; işçi sayısı, işin ve işyerinin özellikleri ile tehlikesi dikkate alınarak işletme belgesi alması gerekmektedir. Bu kapsamda anılan madde uyarınca çıkarılması gereken İşletme Belgesi Hakkında Yönetmelik 04.12.2009 tarih ve 27422 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yeni Yönetmelikte sanayiden sayılan işlerin yapıldığı, 50 veya daha fazla işçi istihdam edilen işyerlerinin işletme belgesi alacağı hüküm altına alınmıştır. Yönetmeliğin kapsamının 50'den fazla işçi çalıştıran işyerlerinin oluşturmasının en önemli nedeni küçük ölçekli işletme kabul edilen işyerlerinin üzerindeki bürokratik yükü azaltmaktır. Bir diğer neden bütün işyerlerinin işçi sayısına ve sınıfına bakılmaksızın her zaman iş müfettişlerimiz tarafından denetlenebileceği gerçeğinden hareketle ortalama 167 güne kadar uzayan işletme belgesi verme süresinin kısaltılmasıdır. Bir işyerinin ortalama 5,5 ay ruhsat için beklemesi işletmelerin faaliyete geçmesini geciktirmekte, iş müfettişlerimizin riskli alanlarda denetim yapmasını engellemektedir.

İşyerlerinin ruhsatlandırılması konusunda genel hükümleri ortaya koyan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik 2005 yılında çıkarılmıştır. Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyerleri açılmadan önce aranacak genel şartlar belirlenmiştir. İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mevzuatta öngörülen tedbirlerin alınmış olması Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (a) bendini oluşturmaktadır. Bu çerçevede her türlü işyeri ruhsatlandırılırken işyeri açma ve çalışma ruhsatına veren makam tarafından iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınıp alınmadığı kontrol edilmek durumundadır. Nitekim mükerrer ruhsatlandırma işlemlerinin sona erdirilmesi amacıyla İş Kanununda 15.05.2008 tarihinde 5763 Kanunla yapılan değişiklikle aynı işyerlerinin kurulmadan önce alınması gereken "kurma izni" tüm işyerleri için kaldırılmıştır.

4857 sayılı İş Kanununun 77 nci maddesi gereğince işverenler işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar.

İş Kanununa göre işletme belgesi alma zorunluluğu bulunsun ya da bulunmasın işverenler iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini almak, uygun araç ve gereçlerini bulundurmak zorundadır. Bu zorunluluk yukarıda da bahsedildiği gibi İş Kanununun 5 inci bölümünde açıkça ifade edilmiş ve işyerlerinin işçi sayısı, işin ve işyerinin özellikleri ile tehlikesi dikkate alınarak ne gibi kontrollerden geçeceğine Kanun kapsamında yapılan birçok yasal düzenlemede yer verilmiştir.

Diğer taraftan 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla çalışma hayatının teftiş ve denetimi İş Teftiş Kurulu Başkanlığına verilmiştir. Bu görev kapsamında iş sağlığı ve güvenliği denetimleri, anılan Başkanlıkça hazırlanan teftiş programları çerçevesinde iş müfettişleri tarafından yapılmaktadır.

Teftiş programları, İş Teftiş Tüzüğü'nün 17 nci maddesi ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 44 üncü maddesine göre hazırlanmaktadır.

İş Teftiş Tüzüğü'nün "Teftiş Programlarının Hazırlanış İlkeleri" başlıklı 17 nci maddesi; "İşyerlerinin teftişi, teftiş programlarına göre yapılır. Teftiş programları, işin yürütümüyle işçi sağlığı ve iş güvenliği teftişleri için ayrı ayrı düzenlenir.

Aynı işyerinde her iki teftiş de yapılacaksa, ikisinin aynı zamanda yapılması esastır.

Programlar, müfettiş sayısıyla denetlenecek işyerlerinin sayı ve büyüklükleri, işçi sayısı, işin niteliği, işyerlerinin grup başkanlığına uzaklıkları ve ulaşım olanakları, işçi yakınmaları, iş kazalarının nitelik, yoğunluk, sıklık ve yaygınlığı göz önünde tutulmak ve birer aylık dönemlere bölünmek suretiyle yıllık olarak hazırlanır.

İşyerlerinin teftişi, olanaklar ölçüsünde, kısa aralıklarla yapılır.

İşçilerin sağlık ve güvenliği bakımından tehlike gösteren veya ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı ya da mevzuat hükümlerine uyulmamasının alışkanlık haline getirildiği işyerlerinin denetlenmesi sık aralıklarla yapılır."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin "Çalışma Programının İlkeleri" başlıklı 44 üncü maddesi;

"Programlar; Kurulun işgücü, denetlenecek işyerinin sayı ve büyüklükleri, işçi sayısı, İşin niteliği, işyerlerinin devamlı çalışma merkezlerine uzaklıkları, ulaşım olanakları, inceleme standartları ve iş uyuşmazlıklarını yansıtan başvurular, iş kazalarının nitelik, yoğunluk, sıklık ve yaygınlığı, İşçi sayısı ile sendika üye sayısı tespiti, işkolu tespiti gibi program dışı olarak yapılması gereken potansiyel iş hacmi (önceki yıllardan gerçekleşmiş olan sayılar) göz önünde tutulmak ve birer aylık dönemlere bölünmek suretiyle işyerinin adres, unvan ve sicil numarası belirtilerek hazırlanır."

şeklinde düzenlenmiştir.

İş sağlığı ve güvenliği teftiş programlarının hazırlanmasında yukarıda sözü edilen ilkelerden "iş kazalarının nitelik, yoğunluk, sıklık ve yaygınlığı" öncelik taşımaktadır. Bu nedenle işyerinde çalışan işçi sayısı, teftiş programlarının hazırlanmasında özel bir önem arz etmemektedir.

Yukarıda sözü edilen teftiş programlarında yer alan işyerlerinde Bakanlığımızın 2006/9 sayılı Genelgesi ile yürürlüğe konulan İş Teftişi Rehberi uyarınca, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı yönünden yapılan teftişlerde, işçi sayısına bakılmaksızın, işyerinin sağlık ve güvenlik şartlarının ilgili bütün mevzuat hükümlerine uygun olup olmadığının tespiti ve muhtemel risklerin mevzuat yönünden değerlendirilebilmesi açısından, işyerinin konumu, yeri, üretim yöntem ve şekilleri, prosesler ve kullanılan teknoloji özellikleri de göz önünde bulundurularak;

İşverenin, mevzuattan kaynaklanan önlem alma ve alınan önlemlere uyulup uyulmadığını denetleme, işçilerin karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirme, gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini verme yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği incelenir.

İşçilerin, iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uyup uymadıkları denetlenir.

İş sağlığı ve güvenliği yönünden tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıklar açıklama yapmayı gerektirecek nitelikte ise ilgililere bunlar hakkında mevzuatın gerektirdiği teknik ve aydınlatıcı bilgiler verilir.

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden ilk kez denetim yapılıyorsa işveren, iş sağlığı ve güvenliğinin gerek işyeri açısından gerekse ülke açısından anlamı ve önemi konusunda aydınlatılır.

İşyerinde daha önce meydana gelmiş olan iş kazalarının meydana geliş sebepleri ile ilgili olarak düzeltici faaliyetin başlatılıp başlatılmadığı araştırılır. Herhangi bir faaliyet başlatılmadığının tespiti halinde, söz konusu kazaların bir daha tekrar etmemesi için alınacak önlemler tespit edilir.

Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında, iş sağlığı ve güvenliği teftiş programlarının hazırlanması ve bu programlar kapsamında yapılan teftişler işyerinde çalışan işçi sayısından bağımsız olarak yürütülmektedir. Diğer bir ifade ile işletme belgesi alma zorunluluğuna ve çalışan işçi sayısına bakılmaksızın işyerleri, iş kazalarının nitelik, yoğunluk, sıklık ve yaygınlığına göre imkânların elverdiği ölçüde teftiş programlarına alınmakta ve teftişleri yapılmaktadır.

